

Неорганічна хімія

Роман Гладішевський

кафедра неорганічної хімії

*Львівський національний університет
імені Івана Франка*

Тема 20.

Корозія металів.

Окисно-відновні реакції.

Корозія металів

Корозія – процеси руйнування металів внаслідок хімічної або електрохімічної взаємодії їх із навколишнім середовищем.

Хімічна (газова) корозія – взаємодія металів з сухими газами або рідинами, що не проводять електричний струм.

Електрохімічна корозія – руйнування металів у розчинах електролітів і поява у системі електричного струму. Потік електронів спрямований від більш активного металу (A(-)**) до менш активного металу (**K(+)**). На катоді виділяється водень, а анод розчиняється.**

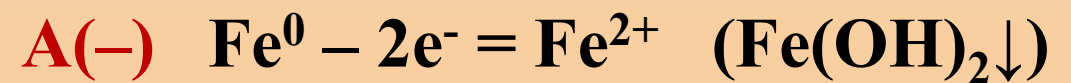
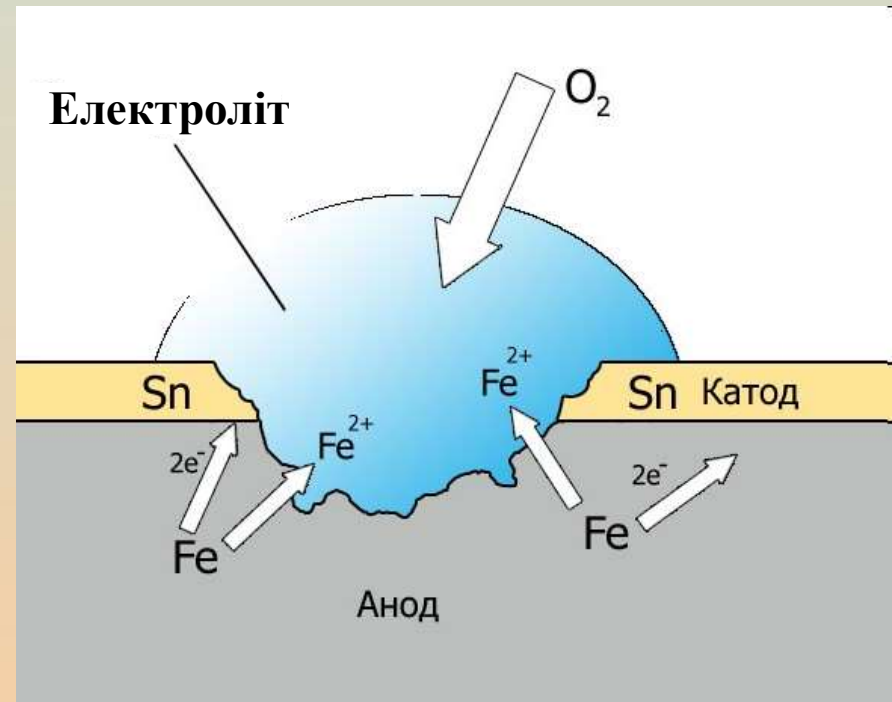
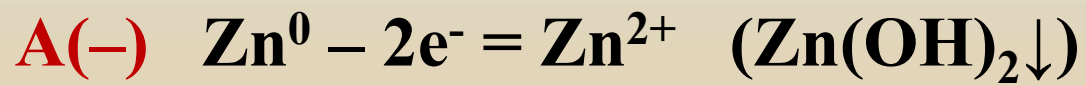
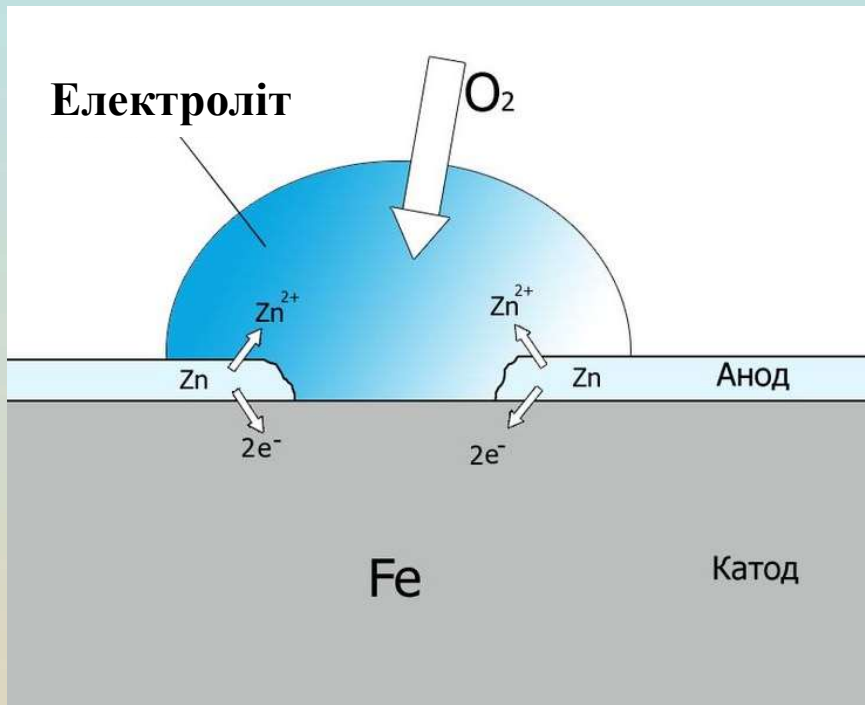
Способи захисту металів від корозії:

- введення інгібіторів;**
- нанесення захисних покриттів;**
- протекторний захист;**
- катодний захист.**

Захисні покриття – фарбування, оксидування, металізація, пасивування.

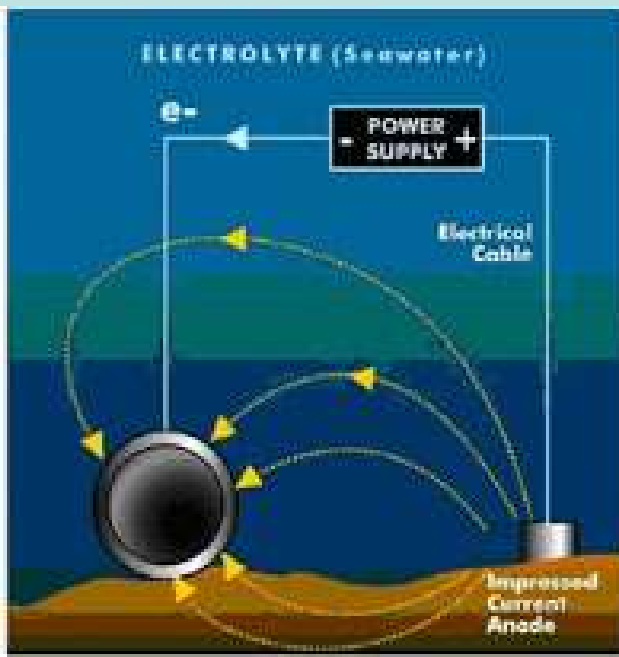
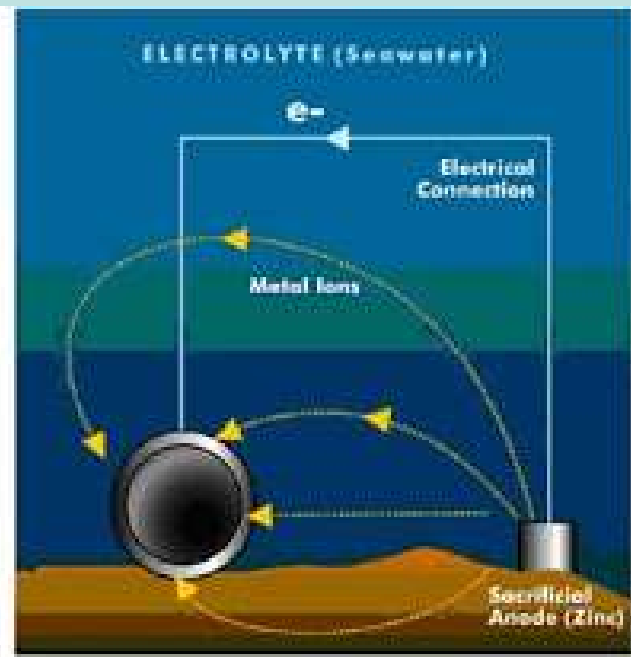
Анодне покриття: на поверхню менш активного металу наносять активніший метал, який утворює стійку проти корозії захисну плівку (оцинковане залізо).

Катодне покриття: більш активний метал ізолюється малоактивним (луджене залізо).

Протекторний захист – метал, який захищають, з'єднують з більш активним металом (протектором), який легше окиснюється (катод-анод).

Катодний захист – метал, який захищають, приєднують до $K(-)$, а допоміжний матеріал – до $A(+)$, який окиснюється і захищає.

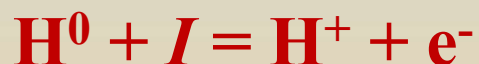

Окисно-відновні реакції

Потенціал іонізації:

де I_1 – енергія відриву одного електрона від електронейтрального атома.

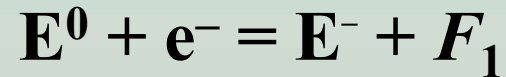
$I = 13,6$ В (потенціал);

$I = 13,6$ еВ = 1312 кДж/моль (енергія)

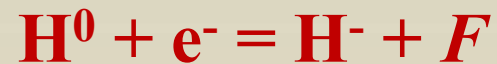
Для багатоелектронних атомів

$$I_1 < I_2 < I_3 < \dots$$

Спорідненість до електрона:

де F_1 – енергія приєднання одного електрона до електронейтрального атома.

$$F = 0,75 \text{ eV} = 72,35 \text{ кДж/моль}$$

Для атомів металів

$$F \approx 0 \text{ або } F < 0,$$

для атомів O, S, C

$$F_1 > 0.$$

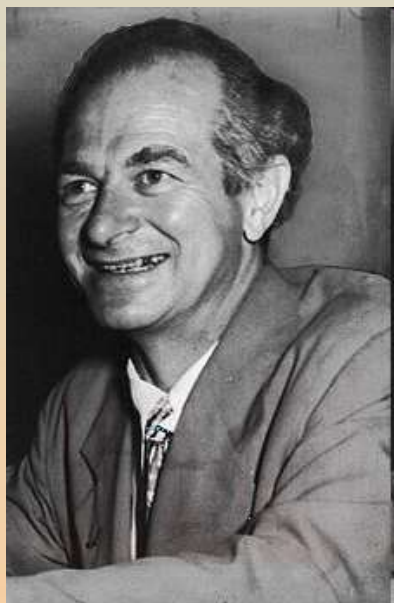
Електронегативність:

$$\chi = (I + F) / 2 \quad (\text{Маллікен});$$

$$\Delta\chi = 0,208 \sqrt{(\Delta E)} \quad (\text{Полінг}),$$

$$\Delta E = E_{AB} - (E_{AA} + E_{BB}) / 2,$$

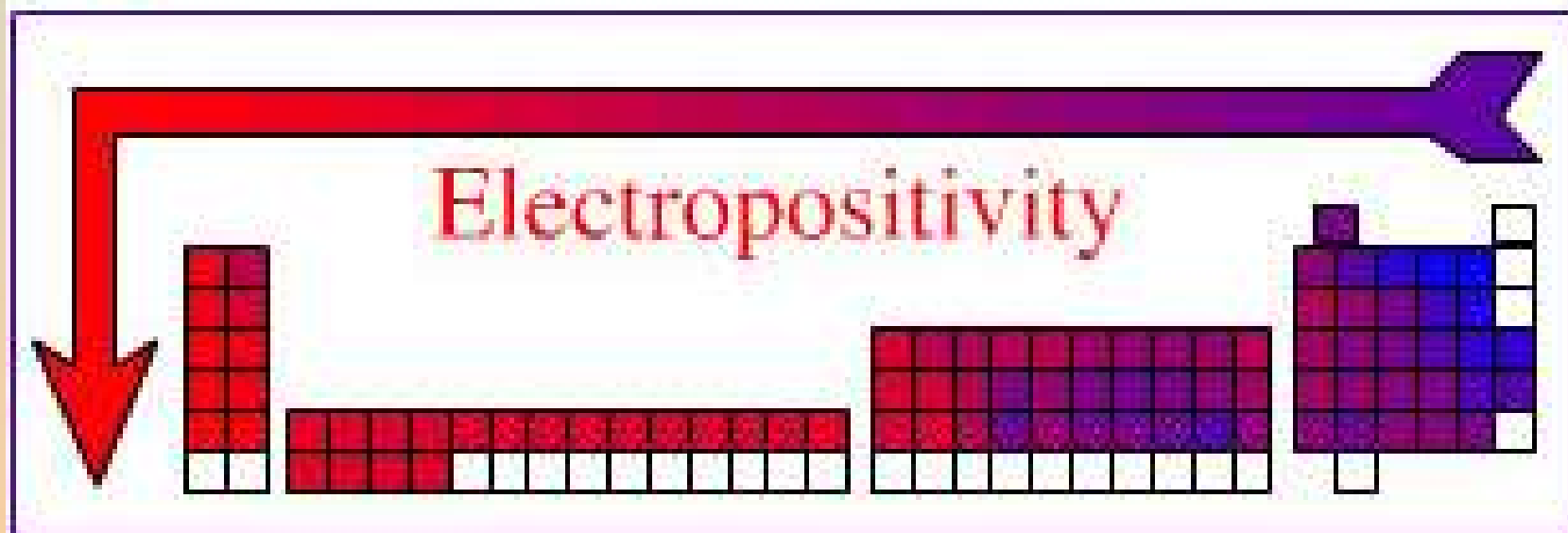
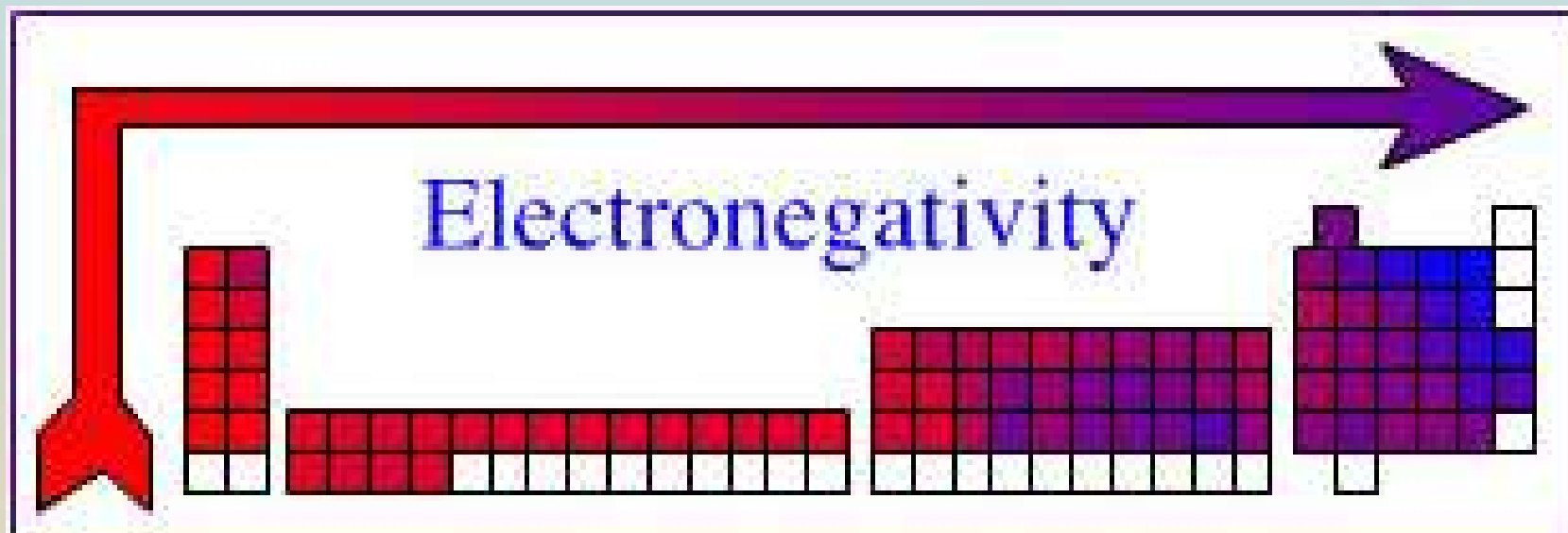
де E_{AA} , E_{BB} , E_{AB} – енергії зв'язків між атомами у відповідних молекулах.

Лайнус Полінг
1901-1994

H	
2.1	
Li	Be
1.0	1.5
Na	Mg
0.9	1.2

B	C	N	O	F
2.0	2.5	3.0	3.5	4.0
Al	Si	P	S	Cl
1.5	1.8	2.1	2.5	3.0

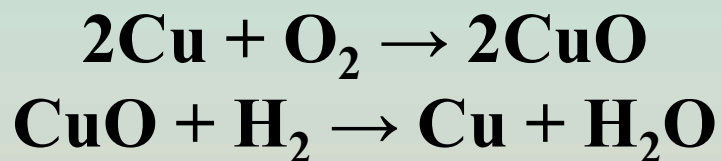

Ступінь окиснення – умовний заряд атома в сполуці, якщо вважати, що сполука складається лише з іонів.

Правила визначення ступеня окиснення

- 1. Ступінь окиснення Оксигену: -2**
(пероксиди (Na_2O_2): -1 , надпероксиди (KO_2): $-1/2$, озоніди (KO_3): $-1/3$, флюориди (OF_2): $+1, +2$).
- 2. Ступінь окиснення Гідрогену: $+1$**
(іонні гідриди металів: -1).
- 3. Найвищий ступінь окиснення елемента: номер групи, до якої він належить**
(Флюор: -1 , елементи VIII групи (виняток Xe, Ru, Os): <8 , елементи підгрупи Купруму (Cu, Au): >1).
- 4. Ступінь окиснення атомів у простих речовинах: 0 .**
- 5. Сума ступенів окиснення атомів в складному іоні: заряд іона, в молекулі: 0 .**

Окисно-відновні (редокс) реакції – реакції зі зміною ступеня окиснення елементів.

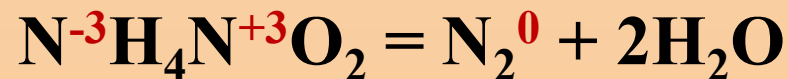
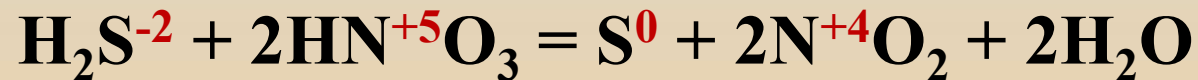
Окисник – іон (атом, молекула), який при взаємодії приймає електрони,
відновник – іон, який віддає електрони.

Окисник в ході реакції **відновлюється** (процес відновлення)
відновник – **окиснюється** (процес окиснення).

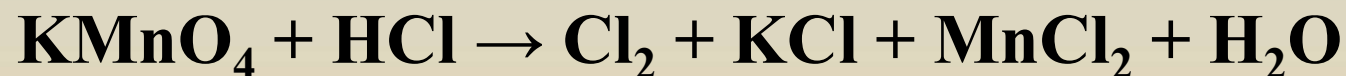
Типи окисно-відновних реакцій

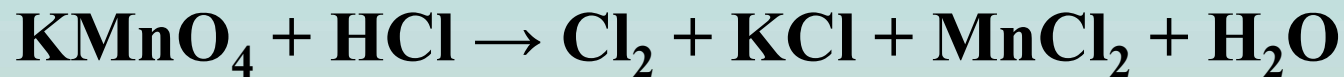
1. Міжмолекулярні (міжатомні) – окисник і відновник є елементами різних речовин.
2. Внутрішньомолекулярні (внутрішньокристалічні) – окисник і відновник є елементами однієї сполуки.
3. Самоокиснення-самовідновлення (диспропорціонування та конпропорціонування) – той же елемент є окисником і відновником.

Методи складання рівнянь окисно-відновних реакцій

1. Алгебраїчний.
2. Електронного балансу.
3. Аналізу ступенів окиснення.
4. Напівреакцій.

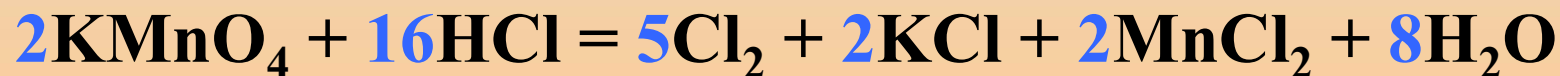

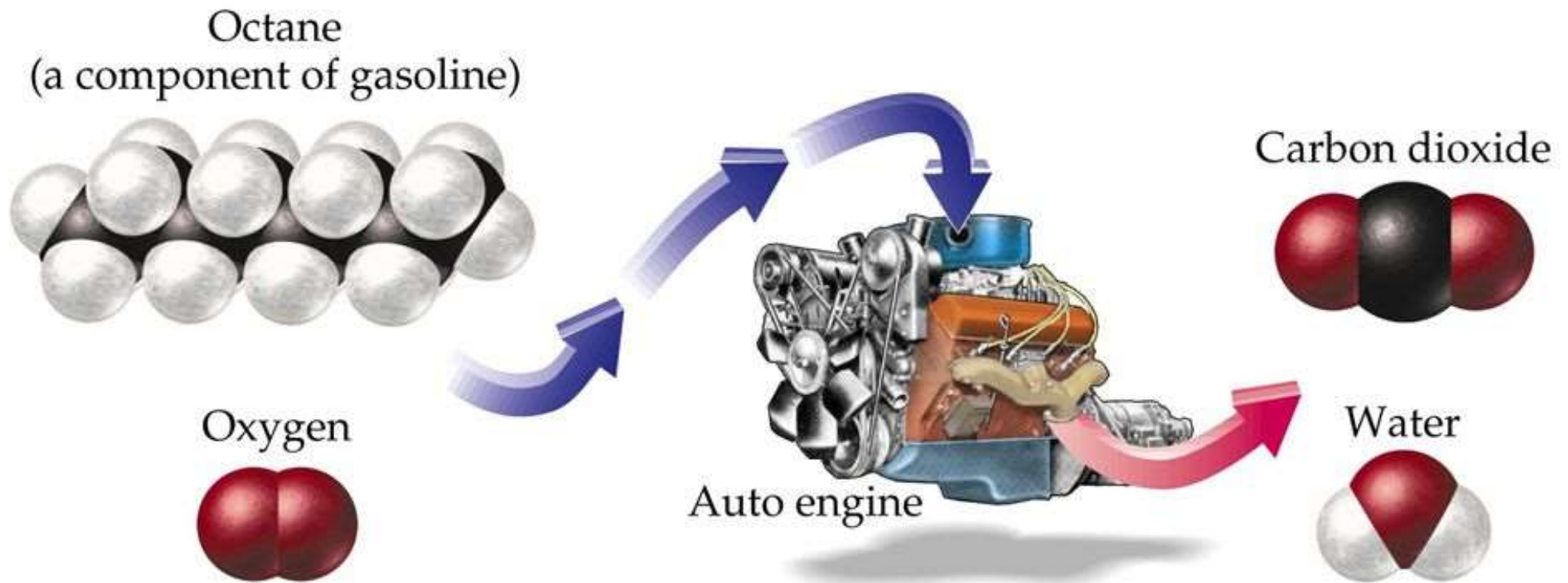
$$\text{O: } 4x = y/2; \quad y = 8x$$

$$\text{Cl: } y = 2z + x + 2x = 2z + 3x$$

$$8x = 2z + 3x; \quad 5x = 2z \quad \rightarrow \quad x = 2, \quad z = 5$$

What happens to the octane molecule when it undergoes combustion?

C: 8

H: 18

O: 2

C: 1

H: 2

O: 2+1 = 3

C: 8

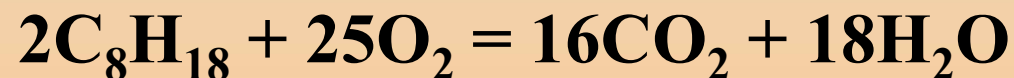
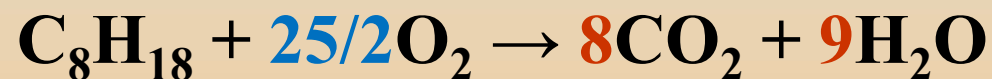
H: 18

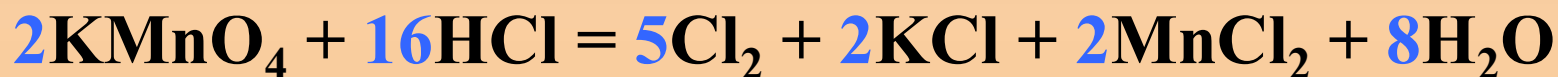
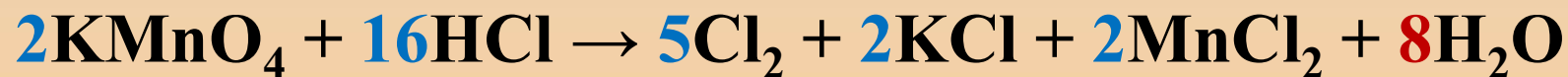
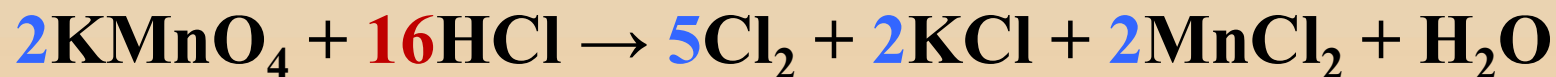
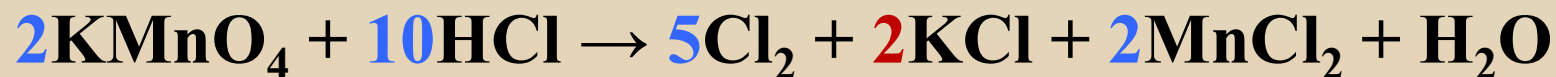
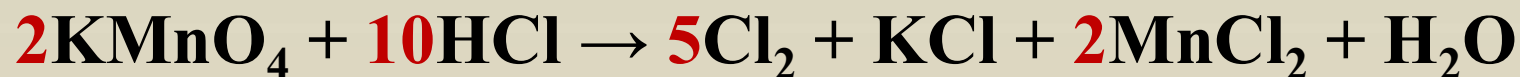
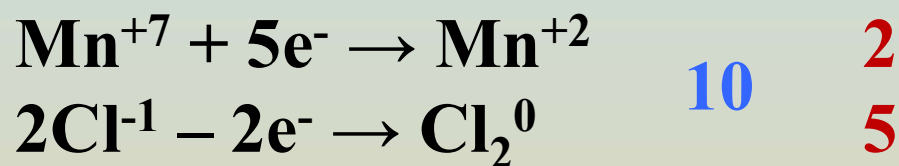
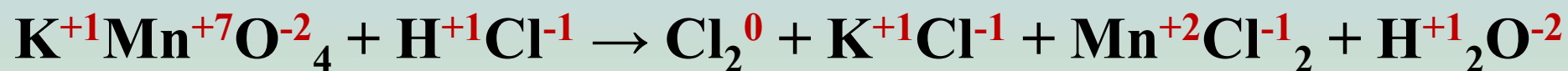
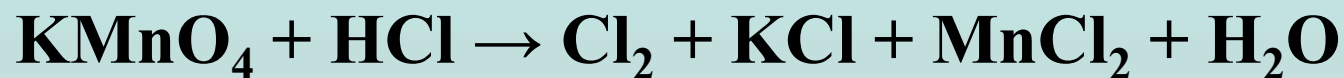
O: 25/2

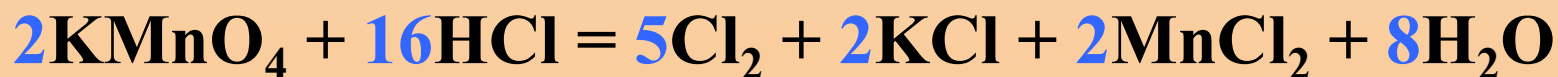
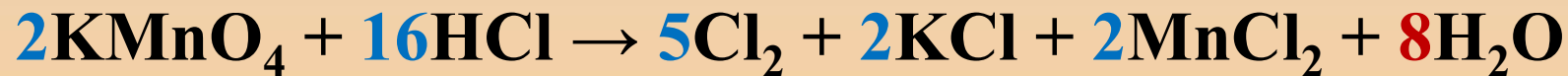
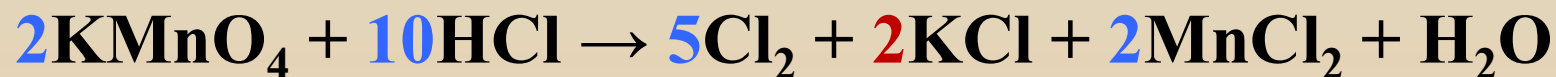
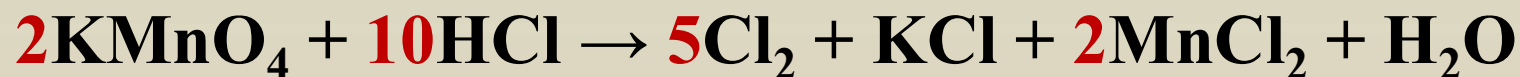
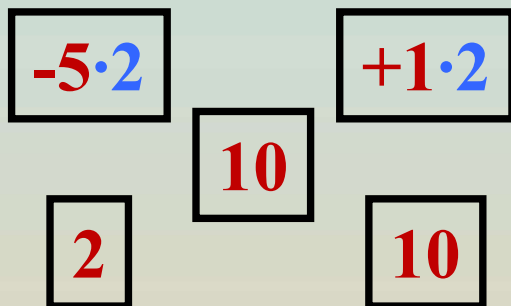
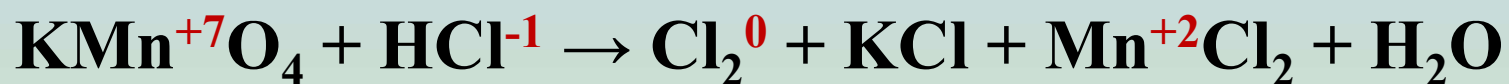
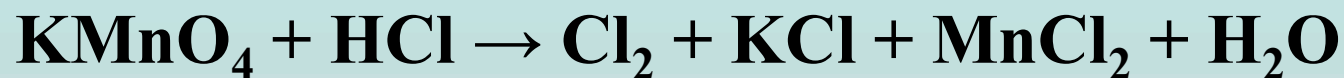
C: 1·8 = 8

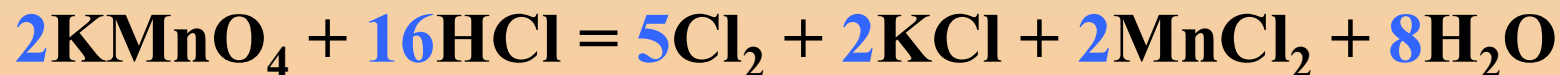
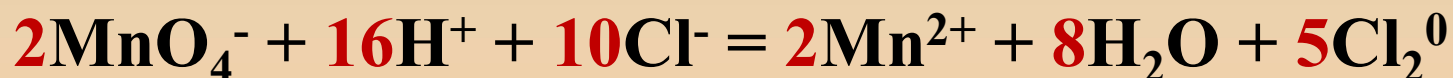
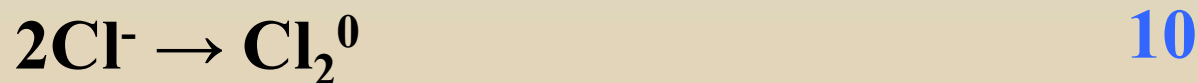
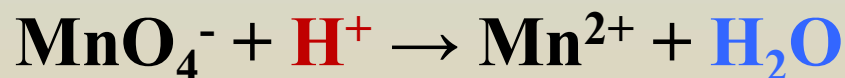
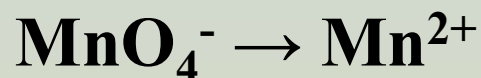
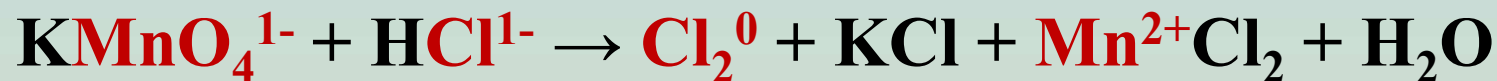
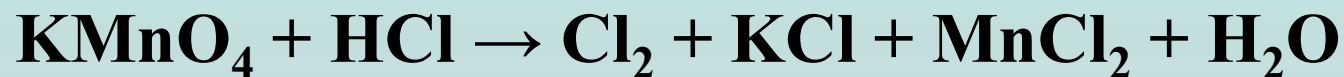
H: 2·9 = 18

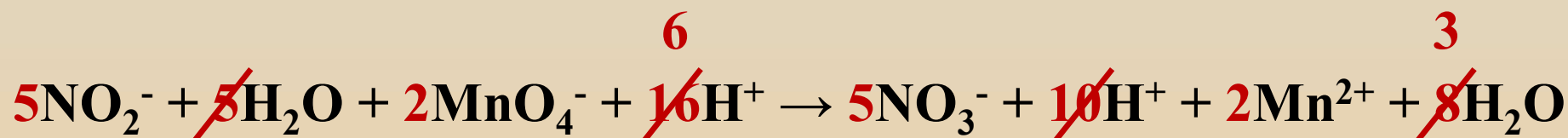
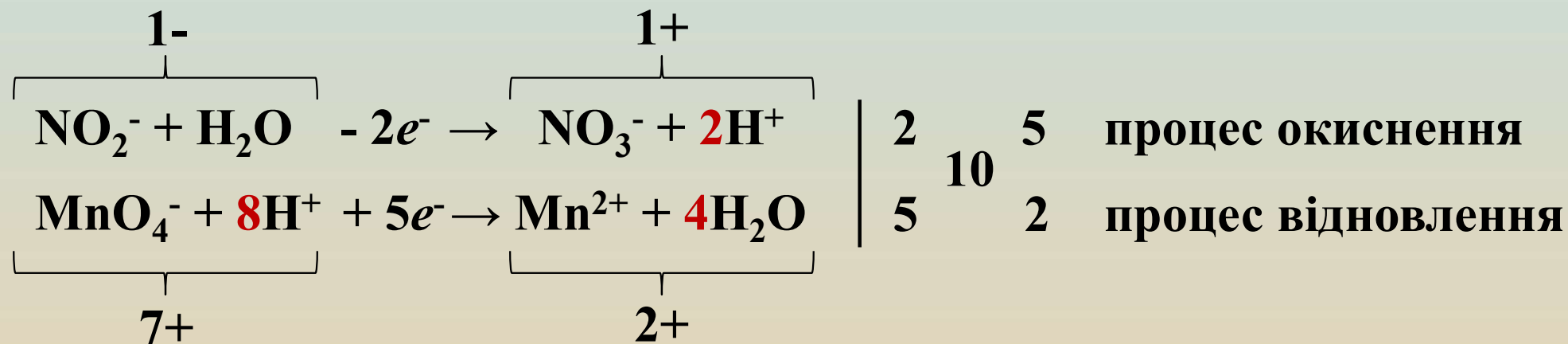
O: 16+9 = 25

Vanadium for example – a malleable, dull grey metal – shows vibrant colours when oxidized: from violet (V^{2+}), to green (V^{3+}) and blue (VO^{2+} , +4), and finally yellow in its +5 oxidation state (VO_2^+).

